

Samenvatting

Het college heeft kennisgenomen van de brief van het bestuur van de GR Geul en Maas, waarmee het evaluatierapport van de externe bureaus KplusV en Buiten Organisatieadvies over de GR Geul en Maas wordt aangeboden. Het college heeft ingestemd met het advies om het wijzigingstraject van de GR Geul en Maas tot een bedrijfsvoeringsorganisatie in gang te zetten teneinde de rechtmatigheid te verbeteren. Het college stemt ermee in om de raden hierover via een raadsinformatiebrief van het GR-bestuur – voorzien van evaluatierapport en plan van aanpak - te informeren. Het college kan zich vinden in het plan van aanpak, dat aangeeft hoe het wijzigingstraject eruit ziet. De nieuwe raden worden liefst nog voor het zomerreces geïnformeerd, waarna na afronding van stap 7 in het plan van aanpak de nieuwe concept gemeenschappelijke regeling voor eventuele zienswijzen aan de raden wordt voorgelegd. Na behandeling van eventuele zienswijzen en na eventuele aanpassing van de concept gemeenschappelijke regeling, is daarna in stap 9 in het plan van aanpak in oktober/november 2026 raadsbehandeling om de benodigde instemming van de raden te verkrijgen. Daarna kunnen de colleges besluiten de nieuwe GR aan te gaan.

1. Beslispunten

Het college besluit om:

1. Kennis te nemen van het evaluatierapport van de GR Geul en Maas.
2. In te stemmen met het wijzigingstraject van de GR Geul en Maas tot een bedrijfsvoeringsorganisatie aan de hand van het plan van aanpak en het GR-bestuur hierover te informeren.
3. De raden via de brief van het GR-bestuur te informeren over het evaluatierapport en over het collegebesluit tot het in gang zetten van het wijzigingstraject.

Besluit Burgemeester en wethouders 10 februari 2026:

Conform.

2. Aanleiding

De Gemeenten Maastricht, Meerssen en Valkenburg a/d Geul hebben in 2020 besloten hun samenwerking op het gebied van afvalbeheer uit te breiden via de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Geul en Maas. De nieuwe GR Geul en Maas is vanaf 2021 in werking en de samenwerking richt zich vanaf dat moment op huis-aan-huisinzameling, wijkvoorzieningen, milieuparken en bevordering van circulaire economie. Stadsbeheer Maastricht werd aangewezen als uitvoeringsorganisatie. De samenwerking werd aangegaan voor onbepaalde tijd met een minimum van vijf jaar. Na evaluatie van de samenwerking wordt besloten over de voortzetting hiervan en de manier waarop. Het evaluatieonderzoek is in de 1^e helft van 2025 door de externe bureaus KplusV en Buiten Organisatieadvies uitgevoerd. In de 2^e helft van 2025 hebben deze bureaus op verzoek van het GR-bestuur een plan van aanpak opgesteld dat uit verschillende stappen bestaat, om vanaf 2026 de rechtmatigheid te verbeteren en andere verbeterpunten op te pakken.

In haar brief van 9 januari 2026 stelt het GR-bestuur voor het traject tot wijziging van de GR Geul en Maas in een bedrijfsvoeringsorganisatie via het opgestelde plan van aanpak in gang te zetten en de huidige raden hierover via een raadsinformatiebrief – voorzien van evaluatierapport en plan van aanpak - te informeren.

3. Beoogd effect

Met dit voorstel wordt toegewerkt naar de zeventien doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030, de zogenaamde Sustainable Development Goals (SDG's). Het richt zich met name op doelstelling 11, duurzame steden en gemeenschappen en doelstelling 13, klimaatactie.

De evaluatie heeft tot doel inzicht te geven in het functioneren en de toekomstbestendigheid van de GR Geul en Maas. Er zijn vier thema's onderzocht: prestaties, meerwaarde van samenwerking, governance (proces van beheren en besturen) en toekomstperspectief. Verwezen wordt naar de brief van het GR-bestuur aan de colleges, waarin het GR-bestuur het evaluatierapport toestuurde. De evaluatieresultaten van de vier onderzochte thema's zijn verkort weergegeven.

We kunnen stellen dat de samenwerking de gestelde doelen heeft bereikt en goed presteert. De samenwerking heeft meerwaarde en toekomstperspectief. De governance (het proces van beheren en besturen) zal echter wel moeten worden verbeterd. Daartoe is in het evaluatierapport overwogen of de huidige constructie Gemeenschappelijk Orgaan kan worden verbeterd. Het Gemeenschappelijk Orgaan blijft echter – ook bij verbetering van diverse aspecten – een constructie zonder rechtmatigheid, die geen besluiten kan nemen en geen overeenkomsten kan aangaan. Deze constructie valt daarom voor de toekomst af, zodat wijziging van GR-constructie in gang dient te worden gezet.

In het evaluatierapport zijn diverse mogelijke toekomstige constructies uitgebreid beoordeeld en gewogen. Verwezen wordt naar de paragrafen 6.2 en 6.3 (pagina's 29 t/m 37) van het evaluatierapport. In bijgevoegde "Afweging toekomstige samenwerkingsvormen GR Geul en Maas" zijn de overwegingen om te kiezen voor een bedrijfsvoeringsorganisatie en niet te kiezen voor andere vormen samengevat weergegeven.

GR Geul en Maas is in aangepaste vorm van een bedrijfsvoeringsorganisatie dus toekomstbestendig. Tegelijk met wijziging van de GR-vorm kunnen andere verbeteringen (zie o.a. bij argument 1.3, governance) worden doorgevoerd. De accountant dringt aan op snelheid in het traject om in ieder geval per 1 januari 2027 de GR Geul en Maas te hebben omgevormd tot een bedrijfsvoeringsorganisatie met rechtspersoonlijkheid en juridische mogelijkheden. Ook kan dan worden gewerkt aan het versterken van de binding met de gemeenteraden door informatievoorziening en contacten van de GR Geul en Maas met de raden.

Samengevat, de GR Geul en Maas presteert goed, heeft meerwaarde en toekomstperspectief. Maar de GR-structuur, i.c. het Gemeenschappelijk Orgaan, voldoet niet. Het is een structuur zonder rechtspersoonlijkheid, waardoor het bestuur geen besluiten kan nemen en geen contracten kan aangaan. Gezien de urgentie heeft het GR-bestuur de colleges voorgesteld om z.s.m., maar in ieder geval in februari 2026, ermee in te stemmen om het wijzigingstraject van de GR Geul en Maas tot een bedrijfsvoeringsorganisatie in gang te zetten. Het streven hierbij is om per 1 januari 2027 de nieuwe GR te laten starten. Het wijzigingstraject en de nog te nemen besluiten nemen dus vrijwel geheel 2026 in beslag.

In het wijzigingstraject komen ook diverse andere verbeterpunten aan de orde. Nu is nog niet bekend hoe de verbetervoorstellen op de diverse punten er uit zien. Daarom zullen er diverse momenten zijn, waarop teruggekoppeld wordt naar het GR-bestuur, de colleges en de raden. In het plan van aanpak staan 2 collegebehandelingen en 2 raadsbehandelingen (raadsvoorstel met het voorleggen van de concept nieuwe regeling aan de raden voor een zienswijze respectievelijk raadsvoorstel tot instemming). Ten slotte, mocht toch meer tijd nodig zijn en/of mochten meer collegebehandelingen nodig zijn, dan wordt dat lopende het traject voorgesteld. Ook wordt overwogen om nog voor het zomerreces een informatiesessie voor de drie raden te houden. Overleg met de Griffie is nog gaande, maar hiertoe is nog niet besloten.

4. Argumenten

De volgende argumenten pleiten voor het in gang zetten van het wijzigingstraject van de GR Geul en Maas tot een bedrijfsvoeringsorganisatie inclusief het doorvoeren van andere gewenste verbeteringen.

2.1 De samenwerking is structureel en in principe voor onbepaalde tijd aangegaan.

Dit voorstel geeft invulling aan programma 7, volksgezondheid en milieu, taakveld 7.3, afval van de gemeentebegroting 2026.

2.2 De prestaties, de meerwaarde en het toekomstperspectief zijn goed.

Uit de evaluatie blijkt dat de prestaties van de GR Geul en Maas goed zijn. Ook zijn de meerwaarde van de samenwerking en het toekomstperspectief goed.

2.3. Het belangrijkste knelpunt kan opgelost worden.

Het belangrijkste knelpunt op het vlak van de governance is de GR-constructie. Dit knelpunt kan worden opgelost door wijziging van de GR tot een bedrijfsvoeringsorganisatie.

2.4 Andere knelpunten worden in hetzelfde traject verbeterd.

De andere punten op het vlak van de governance worden in hetzelfde wijzigingstraject samen met de bureaus KplusV en Buiten Organisatieadvies verbeterd.

2.5 De samenwerking is meer dan de optelsom van de inwoners.

Een GR-samenwerking is ook voor provinciehoofdstad Maastricht belangrijk. Het is meer dan de optelsom van de inwoners van de deelnemende gemeenten. Maastricht blijft hiermee op het gebied van afval- en grondstoffen vergezeld worden door haar vaste partnergemeenten Meerssen en Valkenburg aan de Geul.

2.6 Uittreden uit c.q. opheffen van GR Geul en Maas kost tijd en geld en inzet van personeel en middelen dient afgebouwd te worden.

Alternatief voor de samenwerking in GR Geul en Maas is voor Maastricht zelfstandig doorgaan met haar eigen inzameldienst. Maar uittreden uit de GR Geul en Maas c.q. opheffen van de GR Geul en Maas zijn aan regels gebonden.

Hieruit blijkt dat zowel uittreden als opheffen veelomvattende tijd en geld kostende trajecten zijn. Hierbij dient de inzet van personeel en middelen, die Stadsbeheer Maastricht nu in Meerssen en Valkenburg realiseert, te worden afgebouwd.

2.7 Aansluiten bij een andere samenwerking kost tijd en geld, waarbij prestaties en meerwaarde afgewacht dienen te worden en andere effecten naar verwachting negatief zijn.

Alternatief voor de samenwerking in GR Geul en Maas is voor Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul aansluiting bij één van de twee andere Zuid-Limburgse samenwerkingsverbanden Rd4 of RWM. Dat leidt tot een tijd en geld kostend uittredings- c.q. opheffingstraject. Daarnaast dient te worden afgewacht hoe dan de prestaties en de meerwaarde zijn. In ieder geval zullen de gemeenten minder zeggenschap hebben dan in GR Geul en Maas, zullen er langere interne lijnen in de nieuwe GR zijn, is er in de nieuwe GR een grotere afstand tot de colleges en raden en kan er minder beleidsdifferentiatie zijn.

5. Kanttekeningen of risico's

2.1 Kritiek op het evaluatierapport kan niet uitgesloten worden en raadsleden kunnen principieel kiezen voor beëindiging en bijvoorbeeld aansluiting bij een andere samenwerking.

Het is denkbaar dat sommige raadsleden kritische kanttekeningen plaatsen bij het evaluatierapport, bijvoorbeeld ten aanzien van de resultaten, de meerwaarde, de governance en/of het toekomstperspectief. Ook is denkbaar dat sommige raadsleden principieel kiezen voor bijvoorbeeld beëindiging van de samenwerking in GR Geul en Maas om bijvoorbeeld aan te sluiten bij één van de andere Zuid-Limburgse afvalsamenwerkingen Rd4 of RWM. Dat leidt tot een tijd en geld kostend uittredings- c.q. opheffingstraject. Daarnaast dient te worden afgewacht hoe dan de prestaties en de meerwaarde zijn. In ieder geval zullen de gemeenten minder zeggenschap hebben dan in GR Geul en Maas, zullen er langere interne lijnen in de nieuwe GR zijn, is er in de nieuwe GR een grotere afstand tot de colleges en raden en kan er minder beleidsdifferentiatie zijn.

2.2 Eventuele kostenstijging kan leiden tot heroverweging

De kosten van de nieuwe GR (bedrijfsvoeringsorganisatie) kunnen hoger uitvallen dan die van de huidige GR, onder andere door de uitvoering van nieuwe taken (zoals communicatie, Wet open overheid en afhandeling van klachten en meldingen), een verbeterde uitvoering van bestaande taken (zoals archivering en secretariaat) en een aangepaste kosten- en overheadstructuur bij de Gemeente Maastricht. Hoewel tegenover sommige kostenstijgingen kostenbesparingen kunnen staan, kan een eventuele kostenstijging aanleiding zijn voor colleges en raden om de samenwerking kritisch te heroverwegen en alternatieven te verkennen, zoals aansluiting bij een ander samenwerkingsverband.

2.3 De uitwerking van de nieuwe GR komt ter discussie.

Het is mogelijk dat raadsleden zich niet kunnen vinden in de uitwerking van de nieuwe GR (nieuwe GR-tekst, etc.).

2.4 De krappe planning is een risico.

De planning om per 1 januari 2027 de GR Geul en Maas omgevormd te hebben tot een bedrijfsvoeringsorganisatie is krap. In dit korte tijdbestek van een klein jaar (2026) wordt veel van de organisatie gevraagd. Hierin schuilt een risico.

6. Financiële gevolgen

De kosten voor (externe begeleiding bij) de uitvoering van het plan van aanpak en aanvullende inhuur van specifieke juridische en fiscale kennis bedragen ca. € 72.000 excl. BTW. Deze kosten worden gedekt uit de post 'overige bedrijfskosten' in de begroting 2026 van de GR Geul en Maas. Betaalde BTW kan voor een aanzienlijk deel worden teruggevorderd. Voor zover dat niet mogelijk is, wordt deze kostenverhogende BTW gedekt uit het genoemde budget.

Een punt van aandacht is de GR-begroting 2027. Het ontwerp daarvan dient uiterlijk eind april 2026 aan de raden te worden toegestuurd en voor medio september 2026 door het GR-bestuur te zijn vastgesteld. Maar de GR Geul en Maas houdt in de huidige constructie en planning per 1 januari 2027 op te bestaan. Onderzoek is nodig of eind 2026 een nieuwe begroting 2027 voor de nieuwe GR dient te worden opgesteld en in procedure dient te worden gebracht.

7. Vervolgtraject besluitvorming, uitvoering en evaluatie

Gezien de door de accountant aangegeven urgentie om in ieder geval per 1 januari 2027 een GR-vorm met rechtspersoonlijkheid en juridische mogelijkheden te hebben, stelt het GR-bestuur de colleges voor om z.s.m., maar in ieder geval in februari 2026, ermee in te stemmen om het wijzigingstraject van de GR Geul en Maas tot een Bedrijfsvoeringsorganisatie in gang te zetten.

In het plan van aanpak zijn de volgende stappen voorzien:

Stap 0	Plan van aanpak, juridisch advies en aanvullend advies overheadkosten
Stap 1	Besluitvorming in GR-bestuur over de evaluatie en vervolgaanpak
Stap 2	Besluitvorming in colleges over de evaluatie en vervolgaanpak
Stap 3	Startbijeenkomst voor het vervolg
Stap 4	Uitwerken van governance, rollen en verantwoordelijkheden
Stap 5	Uitwerking van invulling van indirecte taken.
Stap 6	Uitwerking kosten
Stap 7	Opstellen van de gemeenschappelijke regeling voor de Bedrijfsvoeringsorganisatie en de dienstverleningsovereenkomsten.
Stap 8	De resultaten van de vorige stappen worden in een collegevoorstel voorgelegd aan de drie colleges.
Stap 9	Beraadslaging gemeenteraden voor toestemming oprichting
Stap 10	De colleges besluiten over de regeling voor de Bedrijfsvoeringsorganisatie
Stap 11	Oprichting van de gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Geul en Maas
Stap 12	Start van de GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Geul en Maas per 1-1-2027

N.B. Behandeling van dit collegeadvies is stap 2 uit het plan van aanpak.

De hierbij behorende indicatieve planning ziet er als volgt uit:

	2025	2026												2027	
Stap	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec	jan	feb
0. PvA en aanv. advies															
1. GR bestuur															
2. B&W-colleges															
3. Start vervolg															
4. Governance c.a.															
5. Uitwerking ind. taken															
6. Kostenbepaling															
7. GR regeling en DVO's															
8. B&W colleges															
9. Raden															
10. B&W colleges															
11. Oprichting GR-BVO															
12. Start GR-BVO															

In stap 5 worden de (verbeterde uitvoering van) bestaande taken en de nieuwe taken tegen het licht gehouden. In stap 6 worden de kosten en de overhead als een compleet en integraal voorstel door de deelnemende gemeenten naar elkaar inzichtelijk gemaakt. Als het de voorkeur heeft van de Gemeenten Meerssen en Valkenburg a/d Geul om alle taken bij de Gemeente Maastricht onder te brengen, doet de Gemeente Maastricht in stap 6 een voorstel aangaande kosten en overhead aan beide gemeenten.

Het GR-bestuur stelt de colleges voor om de huidige raden nu via een raadsinformatiebrief van het GR-bestuur – voorzien van evaluatierapport en plan van aanpak - te informeren.. De wijzigingen in deze concept-raadsinformatiebrief ten opzichte van de GR-brief aan de colleges zijn geel gemarkeerd weergegeven.

Ook stelt het GR-bestuur voor om de nieuwe raden zo spoedig mogelijk, namelijk na stap 6 (als de aanpak van de taken is bepaald en de kosteneffecten daarvan inzichtelijk zijn) voor te stellen het vervolgtraject in te gaan. Aansluitend op de indicatieve planning zou die raadsbehandeling nog voor het zomerreces van 2026 kunnen plaatsvinden, stelt het GR-bestuur. Maar de planning bij de gemeenten wordt hiermee te krap en daarnaast dienen de raden de mogelijkheid te krijgen om een zienswijze ten aanzien van de nieuwe concept gemeenschappelijke regeling in te dienen. Daarom wordt voorgesteld de nieuwe raden liefst nog voor het zomerreces te informeren, waarna na afronding van stap 7 in het plan van aanpak de nieuwe concept gemeenschappelijke regeling aan de raden wordt voorgelegd. De raden hebben dan 8 weken om een zienswijze in te dienen. Na verwerking van de eventuele zienswijzen en na eventuele aanpassing van de concept gemeenschappelijke regeling, is daarna in stap 9 in oktober/november 2026 raadsbehandeling om de benodigde instemming van de raden te verkrijgen.

8. Communicatie

Het GR-bestuur stelt de colleges voor om de huidige raden via een raadsinformatiebrief van het GR-bestuur – voorzien van evaluatierapport en plan van aanpak - te informeren. Verder is op dit moment geen interne of externe communicatie nodig. Als dat lopende het traject wel nodig is, dan wordt dat verzorgd.